

Hallitus päätti sote-uudistuksen jatkosta ja itsehallintoalueista

Valtioneuvoston viestintäosasto 9.11.2015 13.48
Tiedote 591/2015

Hallitus kertoi tarkemmin sote-uudistusta ja itsehallintoalueita koskevista linjauksistaan ja aluejaon perusteista maanantaina 9. marraskuuta. Maahan perustetaan 18 itsehallintoaluetta, joista 15 järjestää itse alueensa sosiaali- ja terveyspalvelut. Kolme muuta itsehallintoaluetta järjestävät lain perusteella sosiaali- ja terveyspalvelunsa tukeutuen toiseen itsehallintoalueeseen. Itsehallintoalueille kootaan sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi muita tehtäviä.

Jatkossa Suomen julkinen hallinto järjestetään kolmella tasolla, jotka ovat **valtio, itsehallintoalue ja kunta**. Tämä vähentää merkittävästi erilaisten sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaavien ja kuntien yhteisten lakisääteisten organisaatioiden määrää, kun **tehtävät siirtyvät lähes 190 eri vastuuviranomaiselta 18 itsehallintoalueelle**. Itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. **Vastuu sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä itsehallintoalueille 1.1.2019**. Jos itsehallintoalue arvioi kantokykynsä riittämättömäksi sote-palveluiden järjestämiseen, se voi hakea valtioneuvostolta mahdollisuutta järjestää palvelut sopimalla niistä toisen itsehallintoalueen kanssa.

Hallitus lisää julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon tuotannon monipuolisuutta. Itsehallintoalue tuottaa tarvittavat sosiaali- ja terveyspalvelut itse tai yhdessä muiden itsehallintoalueiden kanssa tai voi käyttää yksityisen tai kolmannen sektorin palveluita. Itsehallintoalueiden omaa tuotantoa johtavat ammattijohtajat erillään sote-palveluiden järjestämisestä koskevasta päätöksenteosta.

Itsehallintoalueen pitää arvioida oman palvelutuotannon tarkoituksenmukaisuutta verrattuna yksityisen ja kolmannen sektorin tuotantoon sekä yhteistyöhön muiden alueiden kanssa. Oman palvelutuotannon ja yksityisiltä toimijoilta ostettujen palvelujen laatu- ja kustannustietojen on oltava yhtäläisellä tavalla julkisesti vertailtavissa. Valmistelussa luodaan menettelyt, joilla turvataan uusien toimijoiden sekä pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuudet tarjota palveluita.

Laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksiköitä on jatkossa 12 sairaalassa. Muut nykyiset keskussairaalat tarjoavat suppeampaa ympärivuorokautista päivystystä sekä antavat erikoistuneita palveluita. Näin maan eri osissa on saatavissa päivystysapua ympäri vuorokauden tulevaisuudessakin.

Asiakkaan valinnanvapaus nopeuttaa hoitoon pääsyä

Sosiaali- ja terveydenhuollon monikanavaista rahoitusta yksinkertaistetaan ja yksilön valinnanvapautta lisätään. Valmistelu aloitetaan marraskuussa 2015.

Osana uudistusta säädetään valinnanvapauslainsäädäntö. Sen myötä käyttäjä voi itse valita palveluiden julkisen, yksityisen tai kolmannen sektorin tuottajan. Valinnanvapaus on jatkossa pääsääntö perustasolla ja soveltuvien osin käytössä erikoistason sosiaali- ja terveyspalveluissa. Monikanavaisen rahoituksen yksinkertaistamista ja valinnanvapautta laajentava lainsäädäntö on tarkoitus saada voimaan 1.1.2019. Valinnanvapauden tarkoituksena on vahvistaa erityisesti perustason palveluita ja turvata nykyistä nopeampi hoitoon pääsy. Asiakkaan valinnan mahdollisuus turvataan yhtenäisillä palveluiden laaturusteilla ja valintaa tukevalla julkisella tiedolla.

Hallituksen linjaukset ovat pohjana valmisteltaessa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakia ja itsehallintoaluelakia. Kevään 2016 lausuntokierroksen jälkeen hallitus päättää lakeja koskevasta yksityiskohtaisesta kannastaan. Linjausten tarkoituksena on luoda edellytykset palvelujärjestelmän uudistumiselle ja julkisen talouden kestävyysvajeen vähentämiselle 3 miljardilla eurolla. Lisäksi tavoitteena on palvelujen yhdenvertainen laatu ja saatavuus perustuslain mukaisesti.

Valtion ohjausta vahvistetaan

Uudistuksen myötä valtioneuvosto päättää sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämispäätöksestä itsehallintoalueiden esitysten ja niiden kanssa käytävien neuvotteluiden pohjalta. Järjestämispäätöksessä päätetään julkisesta palvelulupauksesta ja strategisista kehittämistavoitteista. Lisäksi valtioneuvosto päättää valtakunnallisten ja alueellisten erityisyksiköiden ja yliopistollisten sairaaloiden ja muiden osaamiskeskusten tehtävistä ja työnjaosta. Valtioneuvosto myös ohjaa laajakantoisia investointeja ja tuotantorakennetta sekä varmistaa valinnanvapauden toteuttamisen.

Itsehallintoalueiden yhteistyölle ja tehokkaalle toiminnalle luodaan puitteet yhteen toimivilla tietojärjestelmillä. Lisäksi perustetaan itsehallintoalueiden omistama valtakunnallinen yhteishankintayksikkö ja yhteiset valtakunnalliset tukipalvelut.

Itsehallintoalueet perustetaan monitoimialaisiksi

Itsehallintoalueen ylintä päätösvaltaa käyttää suoralla vaalilla valittu valtuusto. Itsehallintoalueille osoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi 1.1.2019 lähtien seuraavat tehtävät: pelastustoimen tehtävät, maakuntien liittojen tehtävät ja ELY-keskusten alueellisen kehittämisen tehtävät ja lisäksi mahdollisesti ympäristöterveydenhuolto. Hallitus päättää tammikuussa 2016 aluehallintouudistuksen valmistelusta ja itsehallintoalueille siirrettävistä tehtävistä. Lisäksi päätetään tiettyjen alueellisten tehtävien mahdollisesta siirtämisestä kunnille.

Sisäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö sekä ympäristöministeriö arvioivat kukin itsehallintoalueille siirrettäviä tehtäviä ja siirron toteuttamistapaa. Valtiovarainministeriö ja uudistuksen projektijohtaja sovittavat yhteen nämä selvitykset hallituksen päätöksentekoa varten.

Liitteet

[Hallituksen linjaus: aluejaon perusteet, sote-uudistuksen askelmerkit ja aluejakomalli](#)
[Hallituksen linjausten perustelumuistio](#)
[Diaesitys hallituksen linjauksista](#)
[Arvio sote-uudistuksen säästöistä ja säästömekanismeista](#)
[Diaesitys sote-uudistuksen säästöistä](#)
[Kilpailun ja kilpailullisen vertailuasetelman merkitys sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden laadulle ja tuotannon taloudellisuudelle](#)
[Kysymyksiä ja vastauksia hallituksen aluelinjauksesta \(STM ja VM\)](#)
[Taustaselvitys uusien itsehallintoalueiden muodostamisesta - stm.fi](#)

Lisätietoja

perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (sote-uudistus), p. 0295 163 108
kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (aluehallintouudistus), p. 0295 530 426
alivaltiosihteeri Tuomas Pöysti, p. 0295 163 012
ministeri Rehulan erityisavustaja Hanna-Maija Kause (sote-uudistus), p. 050 566 7949
ministeri Vehviläisen erityisavustaja Sami Miettinen (aluehallintouudistus), p. 046 923 4695